

FOCAL AR FHOCAI

Scéim Comhrá Gaeilge

Tabhair an Ghaeilge dóibh fresin

Give them the language as well

Aonad 3

COMHALTAS CEOLTÓIRÍ ÉIREANN

Ag cur labhairt na Gaeilge chun cinn

Promoting Our Language

Déan abairtí as na patrúin seo

An mbíonn	mé/mise	ag an rang	go minic
Bíonn	tú/tusa	ag an siopa	i gcónaí
Ní bhíonn	sé/seiseann	ag an scoil	gach oíche
Dúirt sé/sí go mbíonn	sí/sise	ag an Aifreann	gach seachtain
Dúirt sé/sí nach mbíonn	muid/muidne	ag na pictiúirí	ó am go ham
Cá mbíonn	sibh/sibhse	ag na cluichí	anois is arís
Cé a bhíonn	siad/siadsan	ag na seisiúin	de ghnáth
An mbéadh	mé/mise	in ann a bheith	labhairt faoi
Bhéadh	tú/tusa	in ann é sin a rá	éisteacht leis/lei
Ní bhéadh	sé/seisean	in ann é sin a fháil	brath air/uirthi
Dúirt sé/sí go mbéadh	sí/sise	in ann iad sin a fheiceáil	smaoineamh ar -
Dúirt sé/sí nach mbéadh	muid/muidne	in ann iad sin a iarraidh	íoc as
Cá mbéadh	sibh/sibhse	in ann na nótaí a léamh	féachaint ar -
Sula mbéadh	siad/siadsan	in ann na ceoltoirí a chloisteáil	éalú as
Dá mbéadh	Seán	in ann dearmad a dhéanamh	bualadh leis/lei
Mura mbéadh	Máire	in ann ceist a chur	breith ar -
Cé a bhéadh	éinne	in ann ceol a sheinn	glaoch air/uirthi
An maith	liom/liomsa	le mo mháthair	deoch a ól
Is maith	leat/leatsa	le do athair	béile a ithe
Ní maith	leis/leisean	leis an bhfear	amhrán a chanadh
Dúirt sé/sí gur maith	lei/léithe	leis an mbean	Gaeilge a fhoghlam
Dúirt sé/sí nach maith	linn/linne	leis an bpáiste	cluiche a imirt
Cad is maith	libh/libhse	leis na ceoltóirí	an fhuinneog a ghlanadh
Cé is maith	leo/leosan	leis na foghlamáirí	an scéal a chreidiúint
An fearr	le héinne	leis na múinteoirí	an scéal a fhiosrú
Is fearr	le Seán	leis na cailíní	an fidil a dhíol
Ní fearr	le Máire	leis na buachaillí	an clár a fheiscint
Ar mhaith	liom	an scéal a insint	imeacht
Ba mhaith	leat	an t-am a chaitheamh	teacht
Níor mhaith	leis	an doras a dhúnadh	fanacht
Dúirt sé/sí gur mhaith	lei	an leabhar sin a cheannach	suí
Dúirt sé/sí nár mhaith	linn	an t-airgead a thabhairt	éirí
Cad ba mhaith	libh	an carr a phárcáil	tosú
Arbh fhearr	leo	na nótaí a léamh	breathnú
Ba fhearr (B'fhearr)	le héinne	na fuinneoga a oscailt	siúl
Níorbh fhearr	le Seán	iad sin a bhailiú	dul
Cad a b'fhearr	le Máire	an páiste a dhúiseacht	tiomáint
Cé acu a b'fhearr	leis an mbean	an paipéar a choinneáil	seasamh
Ar mhiste	le gach duine	an ceoltóir a mholadh	rith

Construct as many sentences as you can from the above patterns.

Select words from different groups to make up the sentences.

Straight lines across may not give you correct sentences

Eg. An mbíonn tú in ann a bheith ag an rang go minic.

Dúirt sé nach mbéadh sé in ann an fhuinneog a oscailt.

Cé atá ag dul go Baile Átha Cliath?

Bhí cúigear fear ag seinm ceoil in ostán i Leitir Ceanainn nuair a bhí Fleadh Ceoil na hEireann ar siúl. Tar éis cúpla lá dúirt siad gur mhaith leo dul abhaile mar go raibh tuirse orthu. “Ar mhaith libh béile?” a dúirt fear an ostáin. “Ba mhaith linn” arsa Séamus. Dúirt Seosaimh go raibh a bhean chéile, Bríd, ag fanacht leis sa taxi agus go raibh sé ag imeacht. “B’fhearr liomsa fanacht tamall eile” arsa an fear a raibh an Bodhrán aige. Ní raibh Tomás ag éisteach le héinne mar bhí sé ag seinm Feadóg Mór. “Tá cúig taxi ag fanacht lasmuigh” arsa fear an ostáin. “Tá an cúigiú taxi ag dul go Gaillimh”. Dúirt Máire nár mhaith lei féin dul go Gaillimh mar go raibh sí ina cónaí i Luimneach. “Tá mise ag dul sa cheathrú taxi” arsa an fear a bhí ag seinm an Feadóg Stain. Dúirt Séamus go raibh sé ag dul sa dara taxi. “Cá ndeachaigh mo bhean, Beití?” arsa an fear leis an mBodhrán. Dúirt Ó’Méalóid go raibh sé ag dul go Luimneach. Chuaigh Ó’Míocháin isteach sa taxi a bhí díreach roimh an taxi a raibh fear céile Bhróna ann. “Tá mise ag dul sa chéad taxi” arsa Ó’Máille. “Tá mise i mo chónaí i gCorcaigh” a dúirt Ó’Mongáin. Bhí fear an Bhosca Ceoil ag dul go hAth Luain agus chuaigh sé isteach sa tríú taxi roimh an taxi a raibh Seán ann. Tá an fear a raibh an Feadóg Stain aige sa taxi díreach i ndiadh an taxi ina raibh Ó’Míocháin ann. “Tá mise agus mo bhean, Bairbre, ag dul sa tríú taxi” arsa fear eile. Chuaigh Ó’Mongáin isteach sa taxi a bhí díreach roimh an taxi a raibh Ó’Meachair ann. “Ar mhiste leat port eile a sheinm ar an Fidil?” arsa Colm. “Níor mhiste go deimhin” arsa an fear a raibh an Fidil aige.

Ón eolas atá tugtha sa sliocht thuas cuir na fir, na mná céile, agus na h-uirlísí ceoil sna taxis cearta ata ag dul go dtí na h-ionaid éagsúla.

TAXI 1	2	3	4	5			
Aimn							
Sloinne							
Uirlís Ceoil							
Bean Chéile							
Ait Chónaithe							

FOCLÓIR

Bíonn mé	I am (hab)	Cúigear	five people
An mbíonn tú?	are you? (hab)	Ostán	hotel
Ní bhíonn sé	he doesn't (hab)	Ar siúl	going on
Cá mbíonn tú?	where are you? (hab)	Tar éis	after
Cé a bhíonn?	who is? (hab)	Béile	a meal
An mbéadh tú?	would you be?	Bean chéile	wife
Bhéadh sé	he/it would be	Fear céile	husband
Ní bhéadh sí	she wouldn't be	Ag fanacht	waiting
Cá mhéadh sé?	where would he/it be?	Ionaid éagsúla	various locations
Sula mbéadh sé	before he/it would be	Ag éisteacht	listening
Dá mbéadh sé	if he/it was	Le h-éinne	to anybody
Mura mbéadh sé	if he/it wasn't	Ag seinm	playing music
Cé a bhéadh?	who would be?	Lasmuigh	outside
Cad a bhéadh?	what would be?	Cúigiú	fifth
An maith leat?	do you like?	I gcónaí	always
Is maith liom	I like	De ghnáth	usually
Ní maith leis	he doesn't like	Sa cheathrú	in the fourth
Ar mhaith leat?	would you like?	Cá ndeachaigh sí?	where did she go?
Ba mhaith liom	I would like	Díreach roimh	directly in front
Níor mhaith lei	she wouldn't like	Díreach i ndiaidh	directly behind
Cad ba mhaith leat?	what would you like?	Triú taxi	third taxi
Cibé rud is maith leat	whatever you like	Go deimhin	indeed
An fearr leat?	do you prefer?	Ar meisce	drunk
Is fearr liom	I prefer	Sa chairt	in the chart
Ní fearr leis	he doesn't prefer	Le tabhairt	to be given
Arbh fearr leat?	would you prefer?	Tiománaithe	drivers
B'fhearr liom	I would prefer	Cruinn	accurate
Níorbh fearr lei	she wouldn't prefer	A bhailiú	to collect
Cé acu a b'fhearr leat?	which would you prefer?	A dhúiseacht	to awaken
Ar mhiste leat?	would you mind	A choinneáil	to keep
Níor mhiste liom	I wouldn't mind	A mholadh	to praise
Tá mé in ann	I am able	A dheisiú	to repair
An bhfuil tú in ann?	are you able?	Brath air	to depend on him
Níl sé in ann	he is not able	Íoc as	to pay for
Bhí sé in ann	he was able	Éalú as	to escape from
Ní raibh sé in ann	he wasn't able	Bualadh leis/lei	to meet him/her
An raibh sé in ann?	was he able?	Breith air	to catch him/it
Beidh sé in ann	he will be able	Glaoch air	to call him
Ní bheidh sé in ann	he won't be able	A chreidiúint	to believe
An mbeidh sé in ann?	will he be able?	A fhiosrú	to inquire
A fheiscint	to see	Tiomáint	to drive
A bheith	to be	Breathnú	to look
A thosú	to start	Fanacht	to wait
Ainm	name	Slaoinne	surname

*This is the third leaflet in a series of Focal ar Fhocal
Seo í an tríú bileog sa sraith Focal ar Fhocal*